

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Årgang 66 . Nr. 6

Juni

1981

Ludvig Holbergs friherrevåbenskjold

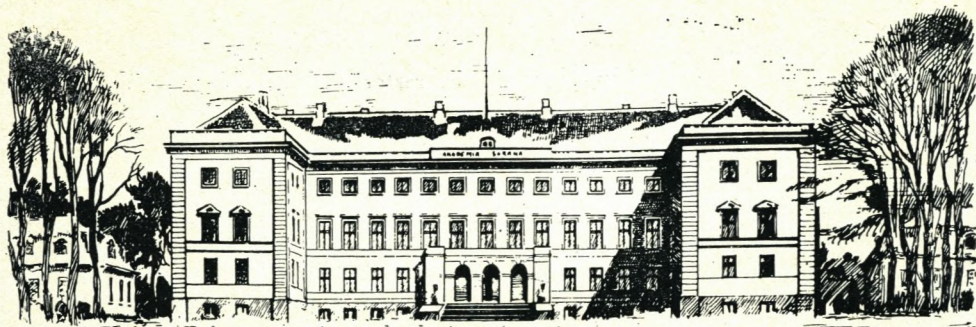
i Frederik V's friherrelensbog (Danske Kancelli A 130. 1 h. på Rigsarkivet). Sorø Akademi's Bibliotek har Fosies udkast til dette våbenskjold med Holbergs egenhændige påskrift: »Dette våben beder jeg allerunderdanigst mig at blive forundt. L. Holberg«. (*Rigsarkivet fot.*).

SPORTSFISKEREN

Annonceekspedition:

Harlang & Toksvig Bladforlag A/s
Dronningens Tværgade 30 - 1302 København K
Telefon (01) 13 86 66 - Telex 15 805 AGPRES

C.W. Tom Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

JUNI 1981

66. ÅRGANG

NUMMER 6

FESTEN FOR REKTOR ØSTERGAARD d. 27. april

Lærerkollegiet og Soransk Samfund var gået sammen om at fejre rektors afgang under værdige former, og det blev en fest, som sent vil glemmes: En middag, der varede ca. 5 timer, med dejlig mad fra »Krebshuset«, et utal af taler, krydret med soranersange og hyggesnak ind imellem de smukkeste tænkelige rammer i festsalen, der var fyldt til bristepunktet af 170 glade mennesker. Referatet må afstå fra at bringe navne. Det lader sig gøre ved frokosterne, men ikke her. Rektors egen årgang 1929 var repræsenteret af ialt 5, men iøvrigt var aldersforskellen mellem den ældste og den yngste deltager over 60 år!

Mad interesserer jo gamle alumnier, og vi fik rigeligt at spise. Hør bare: Gravad Laks med slikasparges, fiskefilet »bonne femme«, skinkeruller med bønner, roastbeef med kartoffelsalat, hertil Anjou Blanc (demi sec), så kom fyldt mørbrad, helstegt rensdyrkølle, hertil Chateau de Fabas 1979, ost og frisk frugt, rubinsteinerkage og kaffe eller the.

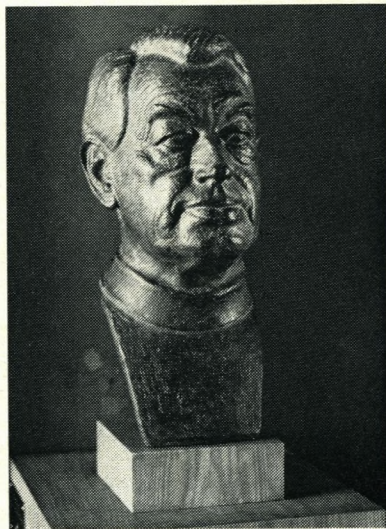
Den poetiske underholdning bestod i: »Kong Frederik glæd dig i din grav«, »Jeg ved et sted, som jeg har elsket længe« og Ingemanns »Sorø krans af sø og skove«, og så var der en sang af Lurifax, skrevet specielt til lejligheden, men det var umuligt at få forfatteren til at melde sig.

Lektor *Stevns Hansen* fungerede som toastmaster, og han havde nok at gøre med at få alt til at »falde i hak«, og det det lykkedes.

Efter en kort velkomst af studielektor *Per Boolsen* fik vi madro, indtil ordet blev givet til Soransk Samfunds formand *Palle Taarnhøj*, der overrakte Soransk Samfunds gave til skolen i dagens anledning, en bronzebuste af rektor, lavet af billedhuggeren *Per Linnemann-Schmidt* (R 29). Busten er meget vellykket og er nu opstillet på Blå Gang til højre for døren til Røde Gang som pendant til

samme kunstners buste af rektor Raaschou-Nielsen til venstre for døren, Formandens tale bringes efter manuskriptet andetsteds i bladet.

Per Linnemann-Schmidt (R 29) takkede Soransk Samfund, fordi han havde fået denne opgave, det havde været ham en særlig glæde at løse på grund af hans nære venskab med den portrætterede, og fordi han havde været en god rektor. Men Østergaard havde været en besværlig model, fordi han midt i det hele slappede af og kom til at se helt anderledes ud. Derfor var det ikke rektor som halvfjerdsårig, men en karakteristik af ham, støttet på billeder og hukommelsen, en syntese af hans karakteregenskaber.

Studielektor *Per Boolsen*, der med sin kone har trukket hovedlæset med arrangør af festen, overrakte derefter som velvalgte ord rektor et maleri af Ingemanns ø, malet af *Knud Raaschou-Nielsen* i månederne før hans død sidste sommer, med en ramme, designet af skolens nuværende tegnelærer J. C. Ebbestad og lavet af Helge Christensen, skolens snedker. Æresmedlem *Svend Clausen* (S 25), overrakte derefter en sølvlysestige med inskription fra Det Lyngbeckske Soranerlegat og takkede for det mangeårige samarbejde med rektor med hensyn til Soransk Samfunds legater og i Sanders' og Lyngbecks legat og oplyste, at det skyldtes Lyngbecks tillid til rektors person, at han ikke tilbagekaldte fundatsen og lod sin formue gå til andet formål. Det var, som om han troede, at rektor ville fortsætte i al fremtid på skolen. Og derefter fulgte en lang række talere, som det ville føre for vidt at referere: *Lektor Jan Nielsen*, rektors sekretær *fru Damgaard Nielsen*, *lektor Worm*, *pastor Nordberg-Hansen*, *adjunkt Christoffersen*, der alle hylkede aftenens hædersgæst og som en af de sidste talte *kontorchef Niels Thye*, der er formand for direktionen for Stiftelsen Sorø Akademi, som ikke direkte aflagde nogen beretning for direktionens arbejde, siden den nye fundats kom den 21. maj 1973, men sagde, at direktionen ikke havde fået et ben til jorden, hvis rektor ikke også havde været med der som født medlem. Det har været et hyggeligt og fornøjeligt arbejde med mange møder og mange opgaver, men alt er sket i samdrægtighed og enighed.

Økonomien skulle bringes i orden, og det er sket nu, endvidere skal Stiftelsen bevares som en selvejende institution, og dens værdier værnes, det er de væsentligste opgaver for direktionen frem i tiden. Kontorchef Thye priste rektor for hans usædvanlige evne til at se realiteterne i en sag og hans praktiske håndlag. Herved har rektor øvet en stor og afgørende indsats i Stiftelsens tjeneste. »*Si monumentum requiris, circumspice*«, som der bl.a. står i Sct. Pauls Cathedral i London. (Oversat: Hvis du søger et mindesmærke, så se dig om). Der er ikke noget andet mindesmærke end selve bygningen for sir Christopher Wren, der var arkitekten for kirken. *Lektor Beck* (S 23) talte for fru Østergaard, som ganske vist ikke har haft nogen officiel status, men har taget mod skolens gæster ved ballerne, og det har altid været meget festligt at møde hende, for hun har temperament, og det har ofte kunnet mærkes, altid medlevende og parat til diskussion, og *Ole Linnemann-Schmidt* (S 59) og Stiftelsens administrator *Clausen* og økonomispektør *Kaad* sluttede talernes lange række, og så blev der danset lanciers på livet løs, og festen fortsatte til ud på de små timer. Man kan roligt konstatere, at det var en værdig fest for en afholdt rektor i de smukke og minderige omgivelser, og den vanskelige opgave at svare de enkelte talere og sige noget til hver enkelt klaredes af rektor i fin stil med den vanlige elegance.

Red.

Palle Taarnhøjs tale

Hr. rektor, fru Østergaard, mine damer og herrer!

Det er heldigvis en sjælden begivenhed, at vor gamle skole får en ny rektor og dermed også sjældent, at vi skal tage afsked med en gammel rektor.

Det sidste århundrede er det ganske vist sket hele otte gange, men det skyldes som bekendt, at to rektorer døde i embedet efter få års funktionstid, og en tog sin afsked efter kun fire år.

Af disse otte rektorer, som er fratrådt embedet i de sidste hundrede år, er imidlertid kun to tidligere blevet fejret ved en afskedsfest af Soransk Samfund, d.v.s. fejret af de gamle elever, og det var rektor Tregder, der blev hyldet af Soransk Samfund den 9. december 1882, og rektor Raaschou-Nielsen, der blev fejret af lærerkollegiet og Soransk Samfund på en stortur til Sorø Kristi Himmelfartsdag den 22. maj 1941. Mange af os, der er til stede i aften, var også med ved den lejlighed. Rektor Tregder blev udnævnt til Soransk Samfunds første æresmedlem ved festen i 1882, og rektor Raaschou-Nielsen blev æresmedlem i 1946. Det er de to eneste rektorer, som har været æresmedlemmer, og det er altså også de to eneste, der ved afskeden er blevet fejret af Soransk Samfund ved en fest. Det siger nok noget om de gamle drenge og pigers syn på disse mænd – og så er vi altså i aften samlet for tredje gang til en sådan afskedsfest.

Hvis man i denne forbindelse har sans for tal og måske tror på tallenes magi eller på skæbnetal, kan det være tankevækkende, at rektor Østergaard, som vi fejrer i aften, blev født hvis ikke på dato så netop i de dage, da Raaschou-Nielsen, som blev fejret i 1946, ved Hoffs afgang blev udnævnt til rektor, og Raaschou-Nielsen blev født få år efter, at Tregder, som blev fejret i 1882, ved Bojesens afgang blev rektor, og endelig blev Tregder selv født et års tid efter Akademiets brand i 1813. Er det ikke legenden om den brændende, døende og genopstandne Fugl Phønix levedegjort for vore øjne?

Kære rektor Østergaard! Når vi i Soransk Samfund har ønsket at hylde dig nu ved afslutningen af dit livsværk, så har det en dobbelt årsag. For det første skal det være udtryk for vor uforbeholdne anerkendelse af den dygtige og energiske måde, du har ført vor gamle skole frem i de forløbne 23 år, som har været præget af stærke brydninger såvel indenfor som uden for Sorø Akademi Skole. Presset mod dig, som mod andre topledere i vort samfunds system, har været stærkt i den periode, både fra oven, hvorfra man har lov at vente støtte, og fra neden, hvorfra man har lov at vente loyalitet. Du har formentlig ofte som andre ledere følt dig meget ensom på posten, for opholdet på tinderne er ikke blevet varmere i vor tid, hvor stormene raser fra alle sider. Men du havde viljen, kraften og

evnerne til at stå fast, og lad det være en opmuntring til dig, at vi er mange tidligere akademister og forældre, som i hjertet har glædet os over din indsats og din faste stand. Da du tiltrådte i 1958, udtalte du, at dit mål i første række var at skabe en harmonisk tilværelse for skolens elever, harmonisk og god som i din egen skoletid. Som gammel kostskoledreng havde du en klar forståelse af, at Sorø ikke blot er en skole, men et hjem, og hvad bedre kan man vel ønske sig i et hjem end harmoni. Det mål har du aldrig tabt af syne, og på dine gamle elevs vegne, som jeg jo også har en andel i, bringer jeg dig en varm tak. En rektors betydning kan næppe overvurderes. Det er jo således, at en leder altid vil præge arbejdssted og medarbejdere på godt og ondt. Betydningen af dette præg bliver naturligvis ikke mindre, hvor det drejer sig om en skole, som netop har som en af sine opgaver at sætte sit præg på den opvoksende slægt på et tidspunkt, hvor man både kan håbe og frygte, at præget efterlader blivende mærker. Mon ikke de fleste af os mener, at det er opdragernes – forældre, lærere og andres – opgave at indoktrinere de unge for at bruge et ord, som desværre har fået en odios klang. Vi siger dig tak for den gode indoktrinering. Og hvorfor kalder vi den god? Det gør vi, fordi den gik i den retning, som de fleste af forældrene og de gamle soranere ønskede. Lad mig i denne forbindelse blot nævne din kamp for at bevare uniformen, som du desværre tabte. Den blev afskaffet til trods for, at 90 pct. af forældrene ønskede at bevare den. Dit nederlag blev vort nederlag.

Den anden grund til, at vi gamle soranere har ønsket at hylde dig, er din aldrig svigtende interesse for os og naturligvis især Soransk Samfund. Du blev den første rektor, som påtog dig at gå ind i Soransk Samfunds bestyrelse, og din indsats der gennem 18 år har været af uvurderlig betydning. Her skal nævnes, at du sammen med vort æresmedlem og tidligere formand, A. Kann Rasmussen, i 1964 flyttede årsfesten her til kirken og skolen, noget der gav denne fest en helt ny dimension. Du var en flittig deltager i bestyrelsesmøderne, og ofte var det dig, der var afgørende for beslutningerne. Du påtog dig viligt mange af de rent praktiske ting i forbindelse med de lokale arrangementer i Sorø specielt årsfesten. I Soraner-Bladet har du været en hyppig gæst. Den første gang var vist i 1934, hvor Soraner-Bladet meddelte, at »det matematisk naturvidenskabelige fakultet ved Københavns Universitet i juli dette år kunne indregistrere to soranske cand. mag. er med udmærkelse – nemlig Hans Henriksen Ussing og Peder Arne Høgh Østergaard.«

Såvidt jeg ved, var det netop jer to, som i Sorøårene skiftedes til at indtage duksepladsen. Anden gang, vi møder dig, er på billedet med dine studenterkammerater hernede på trappen mod søen, da I i 1954 fejrede jert 25 års jubilæum. Du havde da søgt stillingen her som rektor, men en måned efter, at billedet var taget, blev Højby udnævnt. Der skul-

le dog kun gå fire år, før det blev dig selv, og siden har vi bl. a. gennem Soraner-Bladet gang på gang lært dig og dine synspunkter at kende.

For at hædre dig og takke dig for din indsats for Soransk Samfund, har vi ønsket at opsætte et varigt minde om dig i form af en buste, og for at pointere, at din væsentligste indsats naturligvis var her på skolen, beder vi dig om, at dette minde må stå her på vor gamle skole.

Med hensyn til dette mindesmærkes karakter har heldet i sjælden grad været med os, for en af dine samtidige Per Linnemann Schmidt er en fremragende billedhugger, og da han som bekendt oven i købet er mester for busten af vor fælles rektor Raaschou-Nielsen, som blev afsløret netop i disse dage for 10 år siden, så blev ideen, som første gang blev fremsat af Ranvig, om at forevige dig, modtaget med begejstring, og fra Soransk Samfund bringer vi i denne forbindelse en varm tak til Per Linnemann Schmidt, fordi han ville påtage sig opgaven, som nu skal vise kommende slægter en af de store rektorer på Sorø Akademis Skole.

I det engelske parlament har man den regel, at der ikke i parlamentet må opsættes noget mindesmærke for noget medlem før tidligst 20 år efter vedkommendes død. Det gøres naturligvis for, at man ikke i et øjebliks stemning eller under pres skal opsætte en statue af en mand, af hvem kommende generationer vil ryste på hovedet, og en lignende regel kunne vi naturligvis have efterlevet. Men af forskellige grunde synes vi, at det rigtige tidspunkt er nu. For det første har vi jo Linnemann-Schmidt, som kender dig så godt, her og nu, og for det andet føler vi os overbeviste om, at man hverken om 20 eller 100 år vil undre sig over, hvorfor du står der. Hermed har jeg den glæde og ære at afsløre Per Linnemann-Schmidts buste af rektor Østergaard og at overdrage den til skolen, og vi vil bede om, at den må stå ved døren i blå gang sammen med rektor Raaschou-Nielsens buste for at hilse lærere, elever og besøgende på omtrent det sted, hvor du og rektor Raaschou-Nielsen med jeres koner i så mange år så mange gange stod og tog imod gæsterne ved skolens fester.

Inden jeg sætter mig, ligger det mig på sinde at bringe en tak og en hyldest til fru Thora Østergaard. Kære Thora, tak for din altid levende interesse for såvel skolen som for os gamle. Jeg kender dig jo så godt, at jeg ved, at du på alle måder har levet med i livet hernede, og at du i alle væsentlige sager har støttet Arne i hans virke hernede. Man kan løfte meget større opgaver, når man ved, der er en, der mener, at man gør det rigtige.

Hvis jeg må have lov til at fremkomme med en bøn nu, så skal det være, at skolen må få et billede – fotografi eller maleri – af dig Thora til ophængning over Arnes buste, personificerende hans gode ånd og som et symbol på, at du altid svævede over vandene. Vort rektorpar længe leve!

Palle Taarnhøj taler for rektor og fru Østergaard.

(Svend Gerner A. fot.)

Rektor slutter af. I baggrunden busten og maleriet af K. R.-N.

(Svend Gerner A. fot.)

Bag kulissen hjalp flittige elever til med anretningen.

(Svend Gerner A. fot.)

170 glade gæster i festsalen fejrede rektor.

(Svend Gerner A. fot.)

Rektor og fru Østergaard ved Vandballet 1981.

(Svend Gerner A. fot.)

Lærerkollegiets tak for godt samarbejde

Kære rektor Østergaard, mine damer og herrer!

»Ja, her af mindets kildevæld
drik dybt og godt,
og bliv ej tidens usle træl,
stå rank med håb i livets kvæld.
Du har betalt i dåd din gæld
til Danmarks drot!«.

(Undskyld den lille omskrivning af sangen, vi sang før, og du-formen. Jeg kunne ikke få versfødderne til at passe på anden måde).

Som den lærer på skolen, der har været her længst af de endnu aktive, skal jeg bringe rektor kollegiets tak for 23 års godt samarbejde. Og det er mig en glæde at gøre det.

Ikke alle lærere har altid været enige med Dem, men De skal have den ros, at alle har vidst hvor De stod, og at vi altid har kunnet stole på Deres loyalitet, og mange af os har beundret Deres ukuelige optimisme, selvom der i tidens løb har været lavet adskillige generalplaner, der ikke er blevet realiseret. Da De i 1958 overtog embedet efter Højby, var der nok at gennemføre: Først det nye alumnat, ombygningen på 2. sal på Hovedbygningen og senere det nye stadion, Musæets ombygning til naturfagsbygning og samlingernes flytning til »Vænget«.

Der har været *skuffelser*: Bortfald af uni-formen i 1973 og *glæder*, hvoriblandt som det vigtigste kan nævnes, at vi i 1976 fik en 8. klasse, fortrinsvis for udlandsdanske børn,

senere fulgt op af 9. og 10. klasse, takket være Ritt Bjerregaards forståelse og – ikke mindst – Deres begejstring for ideen.

Nye traditioner har De også skabt: Allerede i 1958 holdtes den første juleafslutning i kirken, og i 1979 dimitteredes studenterne for første gang i Sorø kirke, begge dele noget nyt, som straks følte naturligt, fordi det knytter forbindelsen bagud til stedets historie.

Også *successen med Skolemærket*, der var Deres ide, fortjener at nævnes her.

Som ægte gammel soraner har De i dimissionstalerne ofte omtalt Sorøs skønne natur og historiske minder og peget på betydningen af disse for skolens elever. De har også flere gange udtrykt ønsket om, at De selv og lærerne har været tilstrækkelig effektive »sparing partners« for de unge mennesker og ydet dem den fornødne modstand til, at de kunne udvikle sig tilfredsstillende.

Det er måske ikke alle, der har kunnet leve op til at opfylde dette ønske, men der er nok flere lærere, der har oplevet Dem som en sparring partner med den rette fighterånd! Og det har disse næppe taget skade af!

En side af Deres virke som skolens repræsentant i direktionen for Stiftelsen Sorø Akademi bliver sikkert omtalt af andre. Vi ved, at dette arbejde har haft Deres store interesse.

Det, jeg hidtil har nævnt, er opgaver, der nok kan kræve sin mand fuldtud; men den allervigtigste opgave for en kostskole rektor er *ansvaret for den enkelte drengs og piges skæbne* i deres skoletid.

Heldigvis er der mange, der går glat igennem systemet, ellers ville opgaven være uløselig, og de inspektionshavende lærere har ofte kunnet yde en god hjælp, men de vanskeligste problemer ender for eller senere hos rektor, og det er nok her, De har ydet Deres mest betydningsfulde indsats, for det er jo ikke tilstrækkeligt at smide en dreng ud af skolen. Han skal helst have muligheden for at få en ny start et andet sted. Det har De i en del tilfælde hjulpet med, og det har ofte medført mange timers ekstraarbejde på kontoret efter skoletid og krævet mange overvejelser for at finde den rigtige løsning for den enkelte elev.

»Der står kvinder bagved alt«, siger man, og i dette tilfælde har det krævet megen overbærenhed af fru Østergaard at dele sin mand med Moder Sor, hans maitresse, som Taarnhøj sagde i sin tale ved vandballet, men fru Østergaard har taget det i stiv arm, og en mere trofast tilskuer end hende er ikke set ved skolens sportsskampe og andre foretagender i lange tider, og lærerkollegiet skal sent glemme julegløggen i rektorgården og hyggelige timer der, mens lærernes stadigt voksende børneflokk tumlede rundt i køkkenet!

Vi vil savne Dem begge og håber, at De får et langt og lykkeligt otnium i Alsted.

Svend Ranvig.

Sang ved rektors dimission

Mel.: *Mens vi sejler på det stille ...*

Første maj er overskæring,
skipper står af, og en ny går ombord.
Vi si'r tak for god belæring
om, hvad soraneren Østergaard tror:
kun med *flid* man gør sin lykke,
hvis man vil trives i bøgenes ly.
Her på fremtid trygt man bygge.
Skipper har værnet om kostskolens ry!
:/: Hiv glas op, lad gå. Det skåler vi på! :/:

Totitre år er nu gået.
Skipper ved ankomsten havde et kald:
»Fem år, så har jeg nok nået,
at bygge op, hvad der er i forfald«!
Ej i ed finans blev taget,
Faciliteterne kæmped' han for.
Mangen en ferie blev forsaget.
Ildhuen var der – bestandig så stor!
:/: Hiv glas op, lad gå. Det skåler vi på! :/:

Mangen pøde på vor skole
tror nok i starten, at skipper er streng.
Hen ad vejen kan man stole
på, at vor skipper ved alt om en dreng.
Trøst og hjælp bestandig ydes
den, der fik træde en smule forkert.
Her skal læres, her skal lydes.
Løsning kan findes på alskens prekært.
:/: Hiv glas op, lad gå. Det skåler vi på! :/:

Tidens storme for om hjørnet.
Skolen blev stående, hvorfor nu det?
Trindt omkring blev man fortørnet.
For traditionerne skipper dog stred.
Kridt til støvler aldrig fattede.
Skipper blev stående, just hvor han står!
En og anden vel udmattede,
men resultaterne Østergaard når!
:/: Hiv glas op, lad gå. Det skåler vi på! :/:

Lærdom, tryghed, gode minder
får nok enhver, som skal rejse herfra.
Iltre sjæle sig besinder,
ellers så kommer der altid en dag,
hvor man fatter, hvad der gives
alle, der møder med opladte sind.

Her er stedet, hvor man trives
– skærmes af ege og bøge mod vind!
:/: Hiv glas op, lad gå. Det skåler vi på! :/:

Kære skipper! Vi er mange,
som vil Dem savne i kommende år!
Arbejdsdagene var lange.
Alsted kan byde på fredfyldte kår.
Vi med flaget kipper gerne,
stolte fugl Fønix nok ser sig lidt om.
Måtte aldrig vi os fjerne
fra idealer, som De værner om!
:/: Hiv glas op, lad gå. Det skåler vi på! :/:

Tak!

Lurifax.

Brevkassen om Batøk og Habakuk

Kære redaktør!

Ikke fordi jeg tror, at det løser problemet om, hvor navnet »Batøk« stammer fra, men jeg vil lige gøre opmærksom på, at Steen Andersen Bille (S 1846) i sin bog »Skoledrenge« anfører: --- »Batikk«, eller som det sædvanligvis kaldtes »Batøk« (side 47). I min tid foregik det på plænen foran Ingemanns Hus, så om foråret hed det:

»Nu spiller vi Batøk,
på plænen foran Møk«.

Overlærer Mathiessen (»Møk«) boede den gang i Ingemanns Hus. – Spillet indledtes den gang med opfordringen: Hak i lort!, og så steg man i graderne, efterhånden som man væltede modstandernes batøk, til konge, kejser og pave!

Dette fik mig i øvrigt til at tænke på de gamle »Habakuk«er, som fandtes på yngste afdeling. En afbarket, vrangvokset, kort krølle, som regel af tjørn, som gik i arv fra kammerduks til kammerduks. De var forsynede med ejernes navne, helt tilbage – såvidt jeg husker til 1870–80'erne. Efter rygting brugtes de til afstraffelse af forsømmelige kammerfukse, når han ikke passede sine pligter (rent vand i karafnerne og tørre bordet af inden læsetid). Det har jeg dog ikke set! *Mon der eksisterer nogen af disse endnu?*

Venlig hilsen

H. Kerstens (S 18).

Kong Valdemar Atterdag...

Af Niels Sten Jensen (S 56).

Under istandsættelse af de kongelige mindesmærker i Sorø kirke blev der den 22. oktober 1968 mulighed for at undersøge de jordiske rester af Kong Valdemar Atterdag.

Kongens sarkofag har tidligere være åbnet adskillige gange, sidste gang den 13. september 1756. Sarkofagen indeholdt i 1756 en simpel fyrretræskasse i meget skrøbelig tilstand. Efter

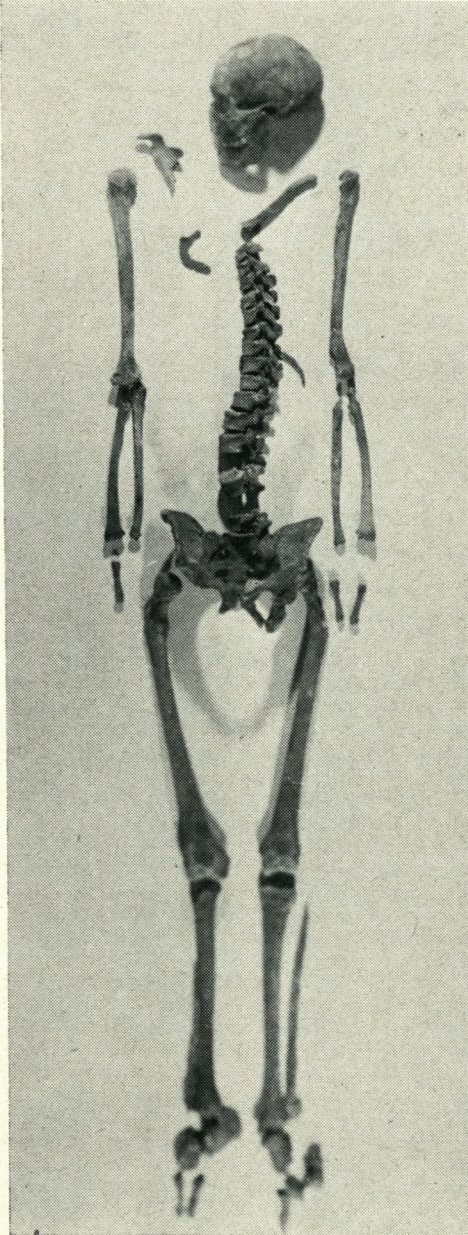

Fig. 1: Resterne af Valdemar Atterdags skelet.

undersøgelsen af kisteindholdet nedlagdes skeletdelene i en med inskription forsynet blykiste. Denne indsattes i sarkofagen, som derpå blev tilmuret.

Denne kiste, der nærmest var et skrin, udført i blyholdige tinplader med målene $80 \times 38 \times 37$ cm, var det, der stod for åbning oktober 1968.

Valdemar Atterdag var høj og flot og en streng rytter

I kisten fandt man de fleste knogler fra ét menneske, fig. 1, samt enkelte knogler fra to andre og nogle dyreben.

Der var næsten udelukkende store og massive knogler i kisten, sikkert en følge af flytningen af Valdemar Atterdag til Sorø i 1377. De små og spinkle knogler fra hånd- og fodrod har man ikke fået med ved optagningen af skelettet.

Knoglerne var store og kraftige. Bækkenresterne var af mandlig karakter, lige og smalle med store ledskåle, og kraniet viste ret tydelige øjenbrynsbuer og kraftige muskelspor – altsammen tydende på, at skelettet virkelig stammer fra en mand.

Da kraniesømmene var delvis lukkede, kunne alderen skønnes til 45–60 år. Udover at skelettet stammede fra en stor og kraftig mand, var det kun ansigtet, der adskilte sig fra gennemsnitstypen i Danmark. Legemshøjden kunne ud fra længden af lårbenene beregnes til ca. 185 cm.

En del knogler viste tegn på sygdom: en brystvirvel et helet brud, rygsøjlen og håndledene lettere tegn på slidigt. Omkring begge fodled fandtes meget svære forbeninger i ledbåndene, sikkert som følge af gentagne mindre forvridninger. Sådanne forandringer kunne tænkes opstået ved forceret ridning.

Kongen levede kostrigtigt, men stresset

Højre side af ansigtsknoglerne manglede, men det var alligevel let at få en opfattelse af tandforhold og kæberelationer, der samtidig gav nogle interessante fingerpeg om ansigtets bygning, fig. 2.

Tænderne var normalt udviklede og uden huller, men med tydeligt slid af tyggefladerne. Specielt slid sås på hjørnetanden, sandsynligvis som følge af underkæbens særlige bevægelsesmønster, betinget af kraniets anatomiske forhold. Som følge heraf har tyggefunktionen væsentligst ligget fortil i munden.

Kæbeknoglen viste følger af en svagt udviklet paradentose.

Man kan ud fra disse fund skønne, at Valdemar Atterdag har spist kost uden nævneværdigt sukkerindhold. Tændernes tilstand tyder på, at kongen har spist en sund kost, men da tandsliddet ikke er så udtalt, som det kunne ventes, kan man regne med, at han i modsætning til folk i lavere klasser har spist en kost, indeholdende store dele animalske produkter. Muskelsporene på kæberne efter tyggemusklernes tilhæftninger var stærkt udtalte, så enten har Kong Valdemar tygget sin mad særdeles grundigt, spist meget eller skåret tænder. Det sidste er måske ikke usandsynligt,

Fig. 2: Hele den venstre side af kranie og kæber var bevaret.

de lange stressede perioder af hans liv taget i betragtning. Nyere forskning viser, at årsagerne til tænderskæren og tandpres ofte skal søges i psykiske påvirkninger.

Kongens fysiognomi – særpræget og karakterfuldt

De ansigtsmorfologiske undersøgelser førte til, at man kunne forestille sig nogle væsentlige og særdeles karakteristiske ansigtstræk hos kongen. Underkæben var bøjet i næsten en ret vinkel og lejret langt fremme i forhold til det øvrige kranium. Dette giver en særpræget ansigtsform med et prominerende hageparti.

Hermed får man et supplement til den lev-

Fig. 3: Kalkmaleri i Skt. Peders kirke i Næstved, malet kort tid efter kong Valdemars død 1375.

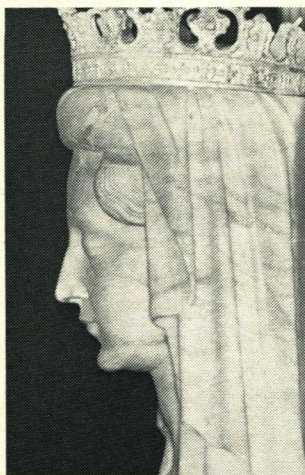

Fig. 4: Dronning Margrethe I gravmælet i Roskilde Domkirke.

Fig. 5: Hertug Christoffers gravmæle i Roskilde Domkirke.

nedsbeskrivelse, som tidligere forfattere har publiceret om Valdemar Atterdag.

Udover skriftlige beretninger om Valdemar Atterdag har vi kun ét kendt billede af kongen, nemlig et kalkmaleri i Skt. Peders kirke i Næstved (fig. 3). Om dette maleri er der skrevet, at det i flere henseender stemmer overens med et stik fra det 17. århundrede, visende en gravskulptur, der oprindeligt var opstillet i Sorø kirke. Denne skulptur er ødelagt på et senere tidspunkt.

Historikerne har ment, at man i de tider ikke tilstræbte portrætlighed, men kalkmaleriet skildrer en ansigtstype, som ikke strider mod nærværende undersøgelseres resultater.

I alle beskrivelser af gravskulpturerne over Hertug Christoffer og Dronning Margrethe I i Roskilde Domkirke (fig. 4 og 5) kan læses: »Om nogen form for portrætlighed er der naturligvis ikke tale, og at portrætlighed skulle være tilstræbt er yderst usandsynligt.« Profilbilleder af hertugen og dronningen viser en tendens i underansigtets udseende, som man ser hos faderen. Meget tyder altså på, at man i højere grad end tidligere antaget, har tilstræbt en lighed med de gravsatte på den tid.

Konstateringen af Kong Valdemars karakterfaste, markerede fysiognomi bliver yderligere en brik i beskrivelsen af kongens håndfaste, stråbsomme og målrettede tilværelse.

Litteratur:

Jacobsen, J. et al.: Kong Valdemar Atterdag. Tandlægebladet 1981.

Jacobsen, J. og Tolderlund, J.: Odontoantropologi. Tandlægebladet 1975.

Pedersen, P. O.: Tænder og tandsygdomme hos nogle historiske personer. Tandlægebladet 1955.

Langberg, H.: Da – husk på det – døde Kong Valdemar. Skalk 1968.

Lange, J.: Iagttagelser over den plastiske ud- (Fortsættes side 85).

Stud. theol, journalist og dybhavsfisker

Af Lasse Jacobsen (S 66).

»I vil opdage, at det at være soraner er et privilegium, som det kun er så få forundt. Men I vil også opdage, at vel går I stærke ud fra skolen, men det er med en styrke, der en overgang smuldrer væk under fødderne på jer. I vil få en nedtur, som nogle af jer ikke rejser jer fra. Men de fleste rejser sig – endnu mere styrket!«.

Med åben mund og polypper stod jeg som 17-årig knægt og hørte en værdig 3g'er (desværre har jeg glemt hans navn) sige disse ord. Det var i faklernes skær på trekanten ved Sygehuset en Valborg-aften 1962.

Stud. theol.

I 1966 blev jeg (mest af Guds nåde og ved lærernes velvilje (Boolsen og Mohr)) gammelsproglig student. Ganske vist måtte jeg tage den store latinprøve om på Århus Universitet – for præst skulle og ville jeg være. Men det var ikke Boolsens skyld.

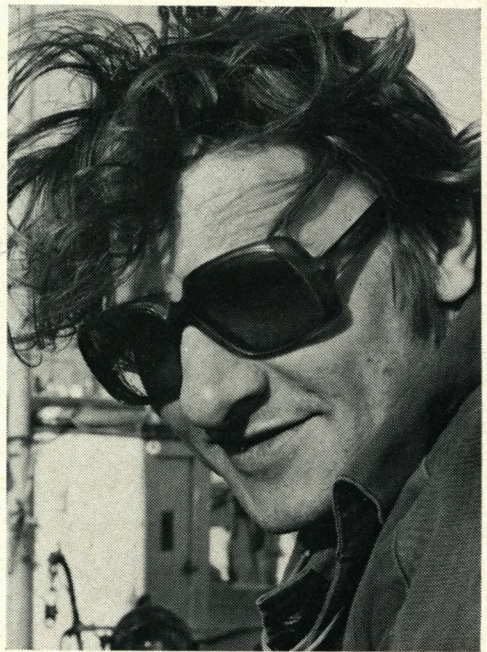
Mit erhvervsvalg var typisk for så mange. Man tror, man selv vælger. I virkeligheden er valget blot blomsten af et frø, der hedder: Forældrenes drømme, som det kærlighedshungrende barn forsøger at opfylde for at få kærlighed.

Det skulle tage fire år, et ægteskab og en lille datter samt en pæn studiegæld, før noget virkelig selvstændigt vågnede.

Resultaterne stod ikke i mål med min studiegæld – måske fordi interessen ikke var til stede.

Journalisteleve

Jeg ville væk og ud. Det blev ikke til den store sørejse, men en enkelt-billet fra Århus Universitet til Randers Dagblad som journalistelev. Det vigtigste, jeg lærte der, var det

journalistiske håndværk, men ikke mindst arbejdsdisciplin.

Jeg lærte også at drikke og stå op om morgenen med tømmermænd og lade som ingenting. Jeg lærte dog ikke et se glad ud samtidig.

Der gik ni år, før jeg opdagede, at der stadig var noget gammelt spøgeri i min livs-styrings-maskine. Det blev til en skilsmisse nummer to med det til følge, at jeg i dag har to ex-koner og to døtre gående i Århus.

Redaktør på Bornholm

Lettere forvirret, men med en følelse af at have fået fat i en god ende, drog jeg til Bornholm for at tiltræde en stilling som lokalredaktør på dagbladet »Bornholmeren«.

Året efter løb vi ind i en konflikt af faglig principiel art, ud af hvilken jeg kun kunne se én løsning, hvis ikke jeg ville gå på kompromis med min moralske holdning: At gå. Så det gjorde vi alle 12 på redaktionen. Det var i 1979.

Og så startede en ny epoke i min tilværelses 31. år.

Et gammelt mundheld blandt journalister siger, at journalistik kan føre til alt, hvis blot man holder op i tide. For mit vedkommende blev det til dybhavsfiskeri.

Dybhavsfisker

Den første hyre var ombord på en 40 tons torsketrawler fra Nexø – »Nova Scotia«, SE 83. Midt i maj forlod vi Nexø og sejlede i to døgn for at komme ud i Nordsøen. Vi løb sønden-om og gik gennem Kieler-kanalen.

Arbejdstøjet var skiftet ud fra grå flonelsbenklæder, ensfarvet blå skjorte og dito trøje,

understøttet af sorte sko, til termotøj, kedel-
dragt og træsko eller lange søstøvler og som
prikken over i'et – en tophue.

Den første »rejse« varede i 12 døgn, inden
vi sejlede ind til Grimsby for at lande vores
fisk. Efter fem døgn i søen står der i min
egen log-bog: Dagens går ud i ét. – Er det
torsdag eller fredag i dag? Svar: Det er man-
dag.

Det er som et eneste langt døgn, hvor du he-
le tiden bliver vækket af din nattesøvn, og hele
tiden trænger til en middagslur. Og faktisk
får vi ikke andet end en middagslur engang
imellem. Det er en stærk oplevelse at mærke,
hvordan fire mand vokser sammen i et dag-
ligt mønster. Der opstår ikke kærlighed, men
en stærk samhørighedsfølelse, der måske er
betinget af, at vi så stærkt er afhængige af
hinanden.

Havets ro

Sindets oplevelser er præget af ro. Eneste
variationer i dine sansindtryk er:

1. Havet, der aldrig ligner sig selv fra
for et par timer siden.
2. Bådens forskellige måder at opføre sig
på i søen.
3. Mågernes sociale adfærd (den er ikke
uinteressant).
4. Maden.
5. Til daglig – på land bliver mine sanser
bombarderet med informationer i et
væk, medens jeg er vågen. Trafikstøj,
radio, aviser, mennesker, der snakker i
i bussen, reklameskilte, TV plus alt det,
jeg bevidst giver mig af med. På havet
findes det ikke.

De få sansindtryk, der er, får tid til at sætte
sig, at blive følt færdigt og blive fordøjet.
Der er ikke så meget ro i sindet, at oplevelser,
der ligger flere år tilbage, kan få plads til at
dukke op – ikke blot i erindringen, men i
følelserne. En fantastisk oplevelse at føle no-
get færdigt, jeg oplevede for flere år siden,
men som ikke blev gjort færdigt.

En mandag i maj i Nordsøen: Der var kun
50 pund fisk i sidste nattetræk. Jeg havde
vagten. Umiddelbart efter at fisken kom un-
der dæk, tørnede jeg ind. Det var komplet
umuligt at holde mig vågen. Jeg var direkte
bange for at gå på dæk. Balancesystemet fun-
gerede meget dårligt – søvmangel.

Vi skal have et par træk mere i dag. Der-
efter steamer vi 10–12 timer for at komme
ind til Grimsby. Jeg har ikke været af tøj-
et og støvlerne i 30 timer. Mine hænder brænder,
mine fødder brænder, og jeg har fået *dogger-
fnat* (voldsomt kløende udslæt, der stammer
fra en alge, som almindeligvis findes på Dog-
gerbanke).

Vi har ikke set land i 11 døgn.

Denne min første hyre i Nordsøen var selv-
følgelig for mit vedkommende præget af den
stærke oplevelse, det er for en begynder at
komme på havet.

På spanden!

Meget af det er blevet rutine. Blandt andet at
sidde i en stormende kuling på sidedækket på
en spand – klamrende sig til lønningen på den
ene side og skottet på den anden, blot for at
komme af med det, som organismen ikke har
brug for. En daglig ubemærkelig foreteelse,
der til havs på denne båd kunne være et pro-
blem.

Spørg bare, om man er våd og kold bag-
efter.

Fra Nordsøen gik det efter tre måneder at-
ter hjem til Østersøen til et sildefiskeri og si-
den torskefiskeri.

Sommeren 1980 var jeg tre måneder på en
reje-trawler i farvandet mellem Island og
Grønland. Det blev aldrig mørkt. En mærke-
lig fornemmelse at fotografere solnedgang
klokken cirka to om morgenen.

Nu er jeg laksefisker

På en måde kan man sige, at jeg har giftet
mig igen. Havet har bundet mig. Arbejdet
ombord har bundet mig i en ejendommelig
frihed. I dag er jeg laksefisker og oplever,
hver gang vi er ude på havet, spændingen og
eventyret.

Vi sætter 18 km garn og lader dem stå i
tre-fire timer. Og så trækker vi, medens vi
spejder efter denne guddommelige sølvstribe,
der skal sidde på tværs i garnet. Vi bjærger
føden på en direkte måde. Vi er underlagt
naturens luner og må respektere dem. Det er
sundt at lære.

Man bliver stor af at blive lille, man bliver
styrket. Blot havde jeg ikke forestillet mig,
at min nedtur efter Sorø skulle vare 13 år,
før jeg styrket rejste mig igen.

Lasse Jacobsen (S 66).

Valdemar Atterdag (fortsat)

smykning af Christoffer den Anders, Val-
demar Atterdags og Margrethes gravmæ-
ler. Årbøger for nordisk Oldkyndighed og
Historie 1893.

Kornerup, J.: Valdemar Atterdags og Dron-
ning Helvigs billede i Næstveds St. Peders
kirke. Årbøger for nordisk Oldkyndighed
og Historie 1893.

Lundbye, P.: Valdemar Atterdag. Ejner
Munksgård 1939.

Løffler, J. B.: Gravmonumenterne i Sorø kirke.
C. A. Reitzel 1888.

Danmarks kirker 3 Københavns Amt IV. Ros-
kilde Domkirke.

Desuden speciell odontologisk litteratur af A.
Björk, E. Møller og S. Sagne.

Juninr. af Soranerbladet

får alle elever i afgangsklasserne ved dimis-
sionen, og hvis de indsender det vedlagte kort
med deres adresse, får de Soranerbladet *gratis*
det første år. Hvis de ønsker at fortsætte der-
efter som juniormedlemmer, koster det 30 kr.
om året. Indmeldelse til kassereren, hvis ad-
resse findes i bladet. *Red.*

Fantasi og virkelighed i historieforskningen

af lektor, dr. phil. Kai Hørby (S 54) ved Soranerfrokosten torsdag d. 2. april 1981

Tak for indbydelsen til at tale her, og tak for, at frokosttallerne får lov at sige noget om emner, de har en særlig kærlighed til. Når det følgende hedder: »Fantasi og virkelighed i historieforskningen«, så menes der bogstavelig fantasi og virkelighed; det er et og, ikke et eller.

Historie var ikke mit yndlingsfag i skolen; jeg har meget at være mine historielærere taknemmelig for, men faget havde ikke min særlige interesse. Men vi læste Sorø kirkes bygningshistorie som speciale, og dette emne brugte jeg en del af min fritid på, ofte sammen med den kloge og (syntes jeg dengang) gamle kustode i kirken, Th. Christensen. Han fik et særligt forhold til flere af skoledrenge ved at behandle os som voksne mennesker, og det var vi ikke i vane med. Jeg husker en episode, som jeg nu siden kan se har været stærkt medvirkende til at gøre mig til historiker. Christensen og jeg gennemgik for hvem ved hvilken gang kirkens bygningshistorie i alle de enkeltheder, vi kendte; ingen af os forcerede tempoet; det varede vel i alt et par dage, undtagen at jeg skulle i skole og han en gang imellem vise nogle husmoderforeninger rundt i kirken. Vi nåede (og det var heller ikke første gang) til det interessante spørgsmål, hvorvidt højkirkenes mure var blevet nogle skifter forhøjet, da kirken fik hvælv efter branden i 1247 (til erstatning for det flade tag, den tidligere havde haft). Det kunne på grund af forskellige nedstyrtninger o. lign. kun konstateres ét sted, nemlig i hjørnet mellem søndre korsarm og hovedskibet, helt oppe under taget, og dér begav vi os på denne varme sensommereftermiddag- under store anstrengelser hen for at banke pudsen af på det rigtige sted. *Og så var den banket af!* Det stod os straks klart, at næppe andre end Poul Nørlund (S 06) eller M. Mackeprang (S 1888) kunne have gjort det, og oplevelsen af at stå ved afslutningen af en tankerække, som andre havde tænkt temmelig nøjagtigt ligedan forinden, var en stor begivenhed for en syttenårig dreng.

P. Munchs verdenshistorie

At faget lod mig kold, tilskriver jeg lærebogen, som de fleste tilstedeværende vil kende, P. Munchs *Verdenshistorie*. Hvad det var, der bød mig imod, vidste jeg ikke da, og min generation var så from, at man tav stille med den slags. Siden er jeg blevet klar over, at det må have skyldtes bogens fastholden på trods af al rimelighed af en urokkelig tro på det absolutte fremskridt, som var vanskeligt at underkaste sig i årene lige efter Anden Verdenskrig. Jeg giver Dem tre citater af tre forskellige udgaver af værket, én og samme sætning i bogens begyndelse (jeg har hentet dem fra Viggo Sjøqvists biografi af P. Munch, hvor de findes s. 246): Første udgave 1907:

»Den tid, vi nu lever i, er bedre end de tidligere tider, og efter al sandsynlighed vil fremtiden blive bedre end nutiden«. 4. udgave 1918: »Den tid, vi lever i, var bedre end de tidligere tider, indtil verdenskrigen bragte en tilbagegangens og ødelæggelsens tid, og efter al sandsynlighed vil fremtiden blive bedre end nutiden.« Enhver, der har prøvet at lave bøger, kan se selve korrektur-rettelsen for sig. 10. udgave, der kom i 1943: »Trods alle omskiftelser, trods vekslen af opgang eller nedgang, har det i det hele båret fremad. Der lever nu langt flere mennesker her på jorden end før, og de lever meget bedre.« Det må tilføjes, at det var en fremskridtstro eller et fremskridtshåb, som Munch delte med næsten hele sin samtid, men jeg tilhørte altså en generation, der ikke kunne tilslutte sig.

Martin A. Hansen

Som historikere i vor betragtning af fortiden véd vi på én gang mere og mindre end de, der levede dengang. Det bedste udtryk for vilkårene for kommunikationen med vore forfædre, som jeg er kommet til at kende, skyldes forfatteren *Martin A. Hansen*. Han sidder ved sit skrivebord og ser på marken udenfor og siger, at han kender den mand, der ejer og dyrker den mark, kendte også hans fader og hans farfader. Han har også studeret i kirkebøger og deslige, og kan for så vidt gøre op, hvem der har ejet og dyrket den mark tilbage til 1500-tallet; dyrket har den vel nok været siden bronzealderen, og så slutter hans betragtning med, at han siger noget i denne retning: »Så er jeg kommet til at tænke på, at hvis jeg lukkede alle de mennesker ind i min stue, så kunne de ikke tale med hinanden; men hvis jeg stillede dem op på en lang række, kunne den ene tale med den anden.«

Vi véd på én gang mere og mindre end vore forfædre. Historikeren er pr. definition en, der ikke selv var til stede, og som derfor kan være uvidende om det, der for de dalevende var det simpleste af verden. Vi kan have megen glæde af rejsebeskrivelser fra gamle dage, for det kan hænde, at turisten – der heller ikke kender de simpleste ting – har noteret noget, som de rigtige lokale fandt alt for indlysende til at ville optegne.

Men vi véd også mere end vore forfædre. Vilkaerne er, at det, der er fortid for os, har været nutid eller fremtid for andre. Det er – med de konsekvenser, det har for historieforskningen – blevet mere og mere klart for os. Det bliver mere og mere klart, at kommunikationen med fortiden i meget høj grad kommer an på os. Vi er også begyndt at interessere os mere for historiske tilstande og mindre for historiens gang. Og når det drejer sig om tilstande, foreligger der jo ofte for os et materiale, som f.eks. lader sig statistisk behandle og bringer resultater frem, som de samtidige ikke havde kunnet opnå. Udnyttelse af folketællingsmateriale til kortlægning af

befolkningsvandring, til undersøgelse af familiestruktur eller social mobilitet i ældre tider har åbnet helt nye perspektiver i historieforskningen, taget en del af dens opmærksomhed fra de traditionelle emner, krige, kongerne, elskerinderne, statsmændene og de såkaldt skelsættende begivenheder. Vi har fået en ny indsigt i ældre tiders almindelige liv, som tidligere kan have stået for os mere stillestående og ensformigt, end det virkelig var. Der er også noget af den slags materiale, der er umiddelbart tilgængeligt og litterært fængslende; jeg anbefaler til godnatlektur udgaven af kirkebogen fra Sorbymagle og Kirkerup sogne ved Slagelse 1646–1731 (der udgaves af Landbohistorisk Selskab, ved Ole Højrup, 1963–68); den er ført af en sognepræst, der af interesse for sine sognebørn eller af almindelig social interesse valgte at give en levnedsskildring af dem, når han indførte de-

res død og begravelse i kirkebogen; ikke mange af dem, der i disse år døde i Sorbymagle eller Kirkerup sogne, var født dér, og mange af dem havde været vidt omkring i Europa; om de færreste vides det præcist, hvornår de var født, eller hvor gamle de var.

Om historieforskningens genstand har Kr. Erslev sagt (i 1911), at den er ejendommelig – i forhold til, hvordan det er i andre videnskaber – ved, at forskningens genstand egentlig kun eksisterer i kraft af forskerne. »Træer og blomster ville vi se, selv om der ikke var betanikere; tordenvejret raser, hvad enten der er fysikere eller ikke. Men uden historikere, der kunne genfortælle fortidens tildragelser eller få de døde og tavse fortidslevninger til at tale, ville fortiden ikke være til for os.«

Det er derfor, det spændende ved historieforskningen består i, at de både drejer sig om fantasi og virkelighed. Kai Hørby.

Soranerfrokosten den 7. maj 1981

Jeg kom for sent til at deltage i de indledende manøvrer, men blev da bænket – fornemt placeret endda, ved formandens højre side. Beskeden som jeg er, tog jeg straks ordet for at berette om et besøg i Sorø torsdagen og fredagen før: overskæring og indsættelse af ny rektor.

Overskæringen (eller rettere: afslutningen på skolen) forløb smukt: fakkeltog ned gennem byen og ind gennem Klosterporten, sange på stentrappen og den vistnok bedste trekanttale, jeg endnu har hørt. (Redaktøren er hermed opfordret) –. Et lille skår i glæden: de tre sange på stentrappen er svunden ind til to, idet »Frydeligt med jubelkor« er gledet ud ud – synd, det var den af de tre, der passede bedst til lejligheden; for igen i år blev det bekræftet, at »vildgåsen« er totalt uegnet til udisciplineret fællessang, selv om der synges nok så smukt (meget smukt!) for.

En langvejs fra kommende gæst var Niels Veng Petersen (R 33), der bor i Rio de Janeiro og kun var på et kort besøg herhjemme. Han fortalte kort, men meget spændende, om, hvordan han var havnet der: som skibsfører var han »strandet« i Rio under 2. verdenskrig, og selv om han havde sejlet igen efter krigen, havde han aldrig sluppet landet igen. De sidste 18 år har han boet der fast og beskæftiger sig stadig med søfart, nu dog fra bolværket. Han fortalte også om den interesse, man i Brasilien viser for dansk kultur; Holberg og Carl Nielsen er absolut ikke kun verdensberømte i Danmark!

Dagens taler var John Erichsen (62), nu inspektør på Københavns Bymuseum – og gift med Marianne Saabye, inspektør på Kunstmuseet i Sorø. John vedkendte sig åbenlyst at være milieuskadet – lige som man enten bliver ateist eller katolik af at læse (for meget) Kierkegaard, vil man som gammel soraner ofte ende med at beskæftige sig med naturen eller historien. Som sine inspiratorer fremhævede John specielt Raaschou (Knud), og

med ham Kunstmuseet, Tage Christiansen, der netop da gravede i Store Plads, og som altid havde tid til at besvare spørgsmål, og endelig miljøet som helhed, bygningerne og den omgivende natur.

John beskæftiger sig med »ikke-skriftlige kilder«, specielt arkitektur, inspireret af Sorø-tiden. Han blev hurtigt knyttet til Københavns Bymuseum, hvor han er endnu (og som for øvrigt er grundlagt af den gamle soraner Martin Nyrop). Målet med arbejdet der er at skabe et levende museum, der afspejler menneskenes levevilkår i byen gennem tiden. Det gøres fx. ved særdstillinger, og John fortalte om nogle af udstillingerne fra de seneste år (»Vognmandsmarken«, »Kvindelig«, »Kunst i gadebilledet«) og om et par af de kommende (»Kunst i musikken« om rockgruppernes byskildringer og »Midt i en jazztid« om København som internationalt jazzcenter).

Til sidst overbragte taleren en tak fra sin kone for mange malerier, som gamle soranere gennem årene har skænket til Kunstmuseet i Sorø. Sådanne gaver vil også fremover være velkomne!

Snakken gik nu videre en kort stund, Brorson (21) fortalte om en munter episode mellem danske embedsmænd og britiske officerer en vis 5. maj, og umiddelbart før vi skiltes, gjorde John Erichsen opmærksom på, at »en eller anden« har pillet ved malerierne i festsalen i Sorø – de er byttet rundt indbyrdes. Det bør ufortøvet bringes i orden!

Af de 27 tilstedeværende (ældste: Herulf Krog-Meyer (09), yngste: Find Benthin (76) – ja, jeg lånte protokollen til afskrift af deltagerlisten; men flertallet af de tilstedeværende var tilsyneladende læger. Af hensyn til fremtidige referencer tør jeg måske bede om, at de allermost kragetåede vedføjers oversættelse? Tak! Altså: af de 27 deltagere fandt de 6 ned på Pretoria, hvor yderligere Claus Grønne (75) stødte til, det blev hyggeligt – og sent.

Salling (73).

Trekantstalen den 30. april 1981

Det er lykkedes redaktionen at få fat i manuskriptet til årets trekantstale på overskriftingsaftenen den 30. april. Den bringes her in extenso bl. a. for at understrege, at også unge soranere kan holde gode taler.
Red.

En hovedingrediens i samtlige Trekantstaler har været vores allesammens kære Sorø Akademi, og vores stolthed over at kunne kalde os akademister, elever på denne traditionernes højborg, hvor »status quo« stadig forsøges fastholdt i videst mulige omfang. Således vil skolen også indtage sin plads i denne tale.

Hvem af os føler ikke et vist smertebundet vemod ved at skulle forlade denne skole, med sine stolte akademiske traditioner og med dens let krydrede duft af grønlandsruller kl. 8,30 om morgenen. Hvem kan glemme de endeløse vandringer i de højloftede og smukt dekorerede gange, hvor hver en fure og revne minder om forgangne tider og slægter, og hvem vil ikke huske, når vi tynget af lærdommens byrder var på vej til endnu en åndsudviklende lektion i de små og selvudluftende klasseværelser, hvor det velproportionerede inventar har forebygget rygsmerter og dårlig holdning i et par århundreder.

Har vi ikke alle, når vi vandrede i alleen eller i parken, blandt de store og smukke træer, følt os påvirket af fordums stolte kæmper og åndrige personer; her bør nævnes to, den formodede grundlægger ærkebiskop Absalon og Ludvig Holberg, om hvem en anden af vore store digtere, Johannes V. Jensen, skriver:

»Nu hviles han i Sorø, sælsom skæbne.
Den danske ager grønnes om et navn
som søgte sig mod barnløshed at væbne
med smuk taktik: Disciples ly og gavn«.

Ham var det, der skænkede sin formue til Sorø Akademi og gjorde det muligt for os i dag at kalde os akademister; ham var det også, der gjorde, at vi i dag må trækkes med alumnerne, om hvem meget kan siges, men lidt vil blive sagt – de taler for sig selv.

Mange af os har følt den berusende glæde ved den traditionelle og elegante engelske vals, der åbner både Kongeballet og Vandballet, og alle de ved ballet tilstedeværende har i hvertfald lagt både liv og sjæl i »lanciers'ne«, selvom det absolut ikke var risikofrit, næh, der er ingen tvivl om, at traditionerne stadig lever på Sorø Akademi.

Denne tale skal også per tradition være alvorlig, og det er svært, vi ville alle føle, at en oprensning af letkøbte flokklær, som man hører dem ved alle skelsættende begivenheder; konfirmation f. eks. »Når du nu træder ind i de voksnes rækker o.s.v.« eller ved 18 års fødselsdagen »Når du er nu er blevet myndig ... livets hårde realiteter på din egen krop« ja, det ville være ganske utilfredsstillende, og for den sags skyld fuldstændig irrelevant i denne sammenhæng.

Vi er alle ganske godt klare over, hvad der venter os, når vi forlader Sorø Akademi, man-

ge gange dagligt bliver vi informeret om de krav, der vil blive stillet til os i fremtiden; det mest påtrængende er vel den snarligt forestående eksamen, hvis vi i det hele taget kan få den, og ikke bliver lock-outed (til sorg for nogen, til glæde for andre), det psykiske pres, der bliver lagt på os i den anledning, og som nogle af de livserfarne »voksne« vil sige ikke er noget i forhold til den gang, de gik til eksamen og skulle kunne kongerækken, samtlige tyske og franske uregelmæssige verbers bøjning udenad, og ikke havde hverken lomme-regner eller formelsamling til hjælp, og det kan de måske nok have ret i, men hvad de glemmer er, at det, de taler om, er den almindelige eksamens spænding, dengang var det mest interessant, hvad man kunne komme op i, og når de kære studenter sad og tænkte i en stille stund, var det som regel på, om de bestod eller ej; fagene er stadig interessante i dag, men mere interessant er det dog, hvilket gennemsnit man kan opnå, og når vi en stille stund sidder og tænker, så er det på, om vi nu skal have 10 i det fag, for at gennemsnittet kan bruges, eller om vi kan nøjes med 9.

Og det er dette psykiske pres, jeg tænker på, ikke alene bliver vi udsat for den normale eksamensfeber, men også for et pres udefra, der efter min mening er langt større, og oven i det kommer nu den før omtalte lock-out med alt, hvad det så kan indebære.

Også dem, der ikke tænker helt i de førnævnte baner, oplever nøjagtigt det samme pres, ja, måske endda større, de har ikke engang et minimumskrav, som de ved skal være opfyldt, for at få noget at lave, det eneste, de er sikre på, uanset deres kvalifikationer, er, at mindst 10 pct. af dem bliver arbejdsløse efter ferien.

Alt dette føjet til den øjeblikkelige bolig-situation og de håbløse økonomiske betingelser, der bliver stillet os, så fristes man til at spørge sig selv, hvorfor vi står her, hvordan vi lige har kunnet more os med at brænde adskillige lærere af, hvorfor vi gik i fakkeltog gennem byen, og hvorfor vi, mere eller mindre falskt, skrælede Høje Nord oppe fra Stentrappen, traditionen tro vil nogen sige, men jeg tror, at der er andre ting, der er bestemmende.

Enten er vi de til dato største utopister på Sorø Akademi, men dette ville betyde, at alt, hvad vi hører om den forkælede danske ungdom, er sandt, at vi i virkeligheden ikke er andet end en samling skvatnisser, der ikke kan noget som helst, og at vi tror, at samfundet vil tage imod os med kyshånd, hvad det selvfølgelig ikke vil; eller også er vi de til dato største optimister med alt, hvad disse indeholder af tro og håb på sig selv, men også på medstuderende, og at vi er sikre på, at vi med den viden, vi har, kan skabe os en plads i samfundet.

Som Halfdan Rasmussen udtrykker det i sit digt »Noget om dumme spørgsmål«:

(Fortsættelse side 89).

Soransk Samfunds 112. ordinære generalforsamling

den 27. april 1981 på hotel 3-Falke.

Formanden Palle Taarnhøj bød velkommen til de ca. 50 fremmødte. Indledningsvis gjorde han opmærksom på, at skønt sidste års generalforsamling var benævnt den 118., var den rettelig den 111., idet der i nogle år i Samfundets historie ikke havde været afholdt generalforsamlinger.

Formanden lod tankerne gå til skolen, som nu stod over for et generationsskifte, som naturligt ville sætte sine spor, men som han håbede ville værne om det væsentlige og gode. Dermed var et leve for skolen motiveret.

Inden den egentlige generalforsamling tog sin begyndelse, nævnte og mindedes formanden de soranere, hvis død i årets løb var kommet til bestyrelsens kendskab.

1. Valg af dirigent

Som dirigent for generalforsamlingen foresloges æresmedlem Svend Clausen, som (ellers) for første gang i 50 år ikke havde sæde ved bestyrelsesbordet. Svend Clausen valgtes uden modkandidat, og efter at have konstateret generalforsamlingens lovlighed gav han ordet til formanden for

Trekantstalen (fortsat)

»Hvem vi er? Og hvad vi vil?
Det er da så ligetil.
Vi er os og står idag
med et lille vårgrønt flag!«

Med dette vil jeg på 3 g'ernes vegne ønske alle 3 g'erne held og lykke i fremtiden.

Martin Nygaard (S 81).

2. Aflæggelse af beretning for det forløbne år

Formanden begyndte med omtale af Soransk Samfunds væsentligste bindeled – nemlig Soraner-Bladet. Der var i årets løb kommet 10 numre med tilsammen 148 sider plus et ekstranummer i juli, hvor A. Kann Rasmussen med kommentarer havde udgivet en elevs dagbog fra 1867. Man kunne således med glæde og taknemmelighed se tilbage på et år, hvor bladet havde levet op til de forventninger, medlemmerne havde til det, hvilket skyldtes dygtige udgivere og god økonomi. Formanden glædede sig over, at det til stadighed kunne lykkes at finde nogen til det krævende arbejde, og han takkede Svend Ranvig og administrator Finn Harlang for deres indsats. Med

Gammelt cricketbat fra 1888

Stukket ind i stråtaget på Dalbjerggaard i Vindinge ved Roskilde fandtes for nogen tid siden et gammelt cricketbat med en sølvplade, hvorpå det stod: »1 ste Præmie 19/8 88«.

Birgit Dyhr Theiltoft (S 54) er nu i besiddelse af dette bat og spørger i et brev, om det muligvis har noget med Sorø at gøre. Hvis der skulle være en eller anden, der er interesseret i dette gamle bat, bedes vedkommende kontakte

Birgit Dyhr Theiltoft,
Vestervænget 13,
Øm, 4000 Roskildt.
Telf. (02) 38 05 45.

Cricket klubben Soranernes turneringsplan 1981

MAJ

Søndag den 10.	Soraner-AB	Gentofte	10,00-17,45
Søndag den 24.	KB-Soraner	P. Bangsvej NB!	13,00-ca. 20
Torsdag den 28.	Sorø-Soraner	Akademiets bane	10,00-17,45
Lørdag den 30.	Soraner-Roskilde	Gentofte	10,00-17,45

JUNI

Søndag den 14.	Soraner-Glostrup	Gentofte	10,00-17,45
Lørdag den 20.	Svenholm-Soraner	Brøndby	10,00-17,45
A. Tirsdag den 23.	KB-Soraner	P. Bangsvej	17,30-ca. 21
Søndag den 28.	Soraner-Nykøbing F.	Gentofte	10,00-17,45
A. Tirsdag den 30.	Soraner-Svanholm	Brøndby	1730-ca. 21

JULI

A. Tirsdag den 7.	AB-Soraner	AB	17,30-ca. 21
A. Tirsdag den 14.	Soraner-Glostrup	Solvangsparken	17,30-ca. 21

AUGUST

A. Tirsdag den 4.	Frem-Soraner	Valby Idrætspark	17,30-ca. 21
-------------------	--------------------	------------------	--------------

Slutspillet starter den 2. august.

Nr. 1-4 og nr. 5-8 fra det indledende spil mødes påny.

Plan for slutspillet ventes omkring den 15.7. NB! Søndag den 30. august. – Hyggekamp.

hensyn til bladets økonomi fandt formanden det dejligt nu på fjerde år at kunne meddele, at denne var i orden. Det skyldtes i vid udstrækning de mange frivillige bidrag fra medlemmerne. Der var i årets løb givet over kr. 12.000 på denne måde, og formanden håbede på medlemmernes fortsatte velvilje på dette punkt.

Årsfesten havde traditionen tro været afholdt på skolen, hvis rektor og øvrige personale formanden takkede for, at det lod sig gøre. Festen havde igen i år været vellykket med orgelkoncert af Knud Vad og festtale af højesteretsdommer Frantz Thygesen. Det blev afsløret, at skolens ny rektor allerede var taget i ed på, at den gode tradition kunne fortsætte.

Herefter omtalte formanden Soranerfrokosterne, som finder sted den 1. torsdag i hver måned. Han fandt frokosterne godt besøgt og nævnte, at der i årets løb havde været 6 indbudte talere, nemlig Hagen Hasselbach, Gudmund Magnussen, Joel Strand, Mogens Kottvedgaard, Ole Friis Hasché og Kaj Hørby, som han alle takkede for, at de på denne måde ville komme og indvi os andre i deres erfaringer. Arbejdet med at finde frem til disse talere havde i år været varetaget af næstformanden Thyge Winther-Jensen, og formanden opfordrede alle til at komme ud af busken, hvis de kendte nogen eller selv kunne sige noget. Et forslag om at flytte nogle sommerfrokoster til Sorø havde man i bestyrelsen været betænkelig ved, da det nuværende arrangement fungerede godt.

Holbergs fødselsdag var blevet fejret af Jysk Afdeling med middag og dans hos Wit-tusen på Hjerl Hede, og Fynsk Afdeling havde været i teatret i Odense. I København havde man lagt krans og været i teatret. Alle tre arrangementer havde været godt besøgt.

Af andre arrangementer nævnte formanden, at Fraternitas Sorana havde afholdt stævne i Stubberup, og at der havde været afholdt båtøkkampe, orienteringsløb og cricketkamp. Herudover havde samfundet været repræsenteret ved skolens translocation, skolens baller og ved overrækkelse af Holbergmedaljen, ligesom man var repræsenteret i bestyrelserne for Tersløsegaard og Sorø Kunstmuseum.

Formanden oplyste, at det var lykkedes at få Soraner-Bladets tidligere redaktør Paul Rantzau til at påtage sig det store arbejde med at videreføre bibliografierne, som i sin tid var sluttet med årgang 1960.

Endelig nævnte formanden en sag, som lå bestyrelsen meget på sinde, men som endnu langt fra var færdigbehandlet, nemlig spørgsmålet om mindesmærke for Fr. II eller for Skolen ved jubilæet i 1986. En opfordring i bladet havde givet 8-9 forslag, som formanden kort omtalte. Man havde dog visse besværligheder, idet man ikke rigtigt vidste, hvad man i grunden ville. Skulle det være noget praktisk/anvendeligt eller noget kunstnerisk/udsmykkende, og skulle det nødvendigvis overhovedet have noget med Fr. II at gøre.

Sluttelig oplyste formanden, at der i årets

løb havde været afholdt 4 bestyrelsesmøder i forskellige medlemmers hjem, og han takkede bestyrelsens medlemmer, redaktøren, administratoren og revisoren for gnidningsløst og hyggeligt samarbejde.

Otto Schousboe forespurgte om, hvad der var blevet af ideen om en afstøbning af busten af Fr. II. Formanden svarede, at ideen stadig levede, men at den havde mødt så megen modstand, at han faktisk havde glemmt den et øjeblik. Fra flere sider mente man nemlig, at der skulle laves noget, der repræsenterede vor tid. - *Viktor Brorson* mindede da om, at dette »noget« gerne måtte være genkendeligt, og at man ikke skulle bestræbe sig på at opstille en rebus. Der måtte for ham ikke være tvivl om, at det var Fr. II, der blev mindet. - *A. Kann Rasmussen* bemærkede hertil, at der gang på gang blev sagt Fr. II. Men i realiteten var det skolens grundlæggelse, ikke manden, vi skulle mindes. - *Formanden* oplyste, at dette synspunkt harmonerede med flertallet i bestyrelsen. - *Damkier* spurgte, om man søgte ekspertise i denne sag, så det ikke blev en »tilfældig« bestyrelses beslutning. *Formanden* svarede, at det gjorde man naturligvis, men at det i den sidste ende var bestyrelsens afgørelse at vedtage eller forkaste et forslag.

Efter disse bemærkninger godkendtes formandens beretning.

3 og 4. Fremlæggelse af regnskab for 1980 og forelæggelse af budget for 1981

Kassereren Svend Kamman indledte med at konstatere, at Samfundets medlemstal var nogenlunde konstant. Han gennemgik kort regnskab og budget, idet han bemærkede, at der var tydelige forbedringer i de til dispositionsfonden henlagte midler, og idet han gjorde opmærksom på, at der i fremtiden ville blive en post i regnskabet til revision, da regnskabet efterhånden havde antaget stort format. Palle Taarnhøj gjorde den bemærkning til budgettet, at bestyrelsen ikke fandt anledning til at forhøje kontingentet i øjeblikket, men at man gerne så en bemyndigelse til pr. 1.1.1982 at foretage en forhøjelse med indtil 10 kr. om året, hvis forholdene skulle tilsige det.

Damkier spurgte, hvorfor man ikke budgetterede med endnu større henlæggelser til Fr. II f. eks. fra kapitalkontoen. *Svend Clausen* oplyste, at der gennem en arv ville komme en del penge, og *Kamman* bemærkede, at man da altid kunne overføre penge. I øvrigt var der flere større projekter på trapperne, og der skulle jo gerne være penge til det hele. Til *Palle Taarnhøjs* spørgsmål om, hvorvidt det da gjorde nogen forskel, bare de var der, bemærkede *Damkier*, at det blot skulle være for at markere viljen til at ofre penge netop på dette foretagende. *A. Kann Rasmussen* bemærkede, at man jo også kunne bede medlemmerne om støtte til sådan en sag, og at nogle forslag i øvrigt krævede summer, der gik langt over, hvad Samfundets kasse alene kunne klare.

Herefter godkendtes regnskabet og budgettet blev vedtaget.

Finn Harlang forelagde regnskab for Soraner-Bladet. Han måtte konstatere, at udgifterne var stigende og annoncendtægterne faldende. Det var i øvrigt vanskeligt at skaffe annoncører uden for den soranske kreds, som tilmed kun rummede meget få forretningsfolk. – Vedr. bladfonden oplystes, at man ikke ville kunne forvente ministeriets tilladelse til om-læggelse af papirer.

Svend Clausen fremlagde regnskaber for de under Soransk Samfund hørende legater. I forbindelse med ny legatadministration havde man nu fået alt det pengemæssige overført til Privatbanken. – Phoenixfondens midler var overført til 100 års jubilæumslegatet. – Regnskaberne som sådan kunne interesserede læse i bladet.

5. Forslag fra medlemmerne

Sådanne var ikke indkommet, hvorfor punktet udgik.

6. Valg af medlemmer til bestyrelsen

Efter tur afgik Arne Østergaard, som ikke ønskede genvalg, Franz von Jessen, Svend Kamman og Palle Taarnhøj, der alle tre kunne genvælges.

Formanden foreslog, at man lod pladsen, som Østergaard forlod, stå åben i det næste år, og at de øvrige blev genvalgt.

Sådan blev det så, og bestyrelsen er her-efter:

Hans Andersen (S 51)
Franz von Jessen (S 78)
Svend Kamman (S 27)
Bodil Wille Møller (S 66)
Ole Perch Nielsen (S 50)
Thomas Rasmussen (S 75)
Per Salling (S 73)
Olaf Teusch (S 49)
Palle Taarnhøj (S 37)

7. Valg af revisor

Der foresloges genvalg – og det blev det.

8. Bestyrelsens forslag til udnævnelse af æresmedlemmer

Formanden meddelte, at bestyrelsen havde to forslag til æresmedlemmer. Det skulle naturligvis kræve en særlig indsats at blive æresmedlem, og i Soransk Samfunds 119-årige historie var der da også kun hidtil fundet 24 værdige hertil.

I følge lovene kunne generalforsamlingen efter indstilling fra bestyrelsen udnævne æresmedlemmer, og det var en glæde for bestyrelsen at indstille overbibliotekar *Torben Glahn* og rektor *Arne Østergaard*. En længere begrundelse var næppe nødvendig, men det skulle dog kort præciseres, at begrundelsen for at foreslå *Torben Glahn* naturligvis var hans uvurderlige indsats ved udarbejdelsen og udgivelsen af *Soraner-Biografierne* fra 1584–1800. *Torben Glahn* havde påbegyndt dette arbejde allerede som elev på skolen, og ved en gunstig skæbnens tilskikkelse havde han kunnet fuldføre og udgive det omtrent samtidig med, at biografierne fra 1802–1960 udkom, således at dette enestående værk med elevbiografier

fra hele skolens 400-årige historie nu forelå i en detaljeret og meget smuk udførelse.

Begrundelsen for at udnævne rektor Arne Østergaard var ligeså selvfølgelig. Han havde det tilfælles med de to tidligere rektorer blandt Soransk Samfunds æresmedlemmer, at han i sin gerning havde øvet en stor indsats for skolens høje standard og for at bevare alle de gode ting og traditioner, som ansås for værdifulde. Hertil kom, at Arne Østergaard var den første rektor, som havde påtaget sig det arbejde at gå med i Soransk Samfunds bestyrelse, og hans indsats her havde haft dybtgående indflydelse på Soransk Samfund både i beslutninger og i praktiske arrangementer. Formanden nævnte, at Soransk Samfund to dage før generalforsamlingen havde haft lejlighed til sammen med adskillige andre at hylde rektor og fru Østergaard og at afsløre en buste af rektor udført af hans samtidige Per Linnemann-Schmidt.

Herefter overrakte formanden diverse tegn på den ny værdighed først til *Torben Glahn*, der takkede for denne udnævnelse, som han betegnede som prikken over i'et, dernæst til Arne Østergaard, der udover tak for denne udnævnelse også takkede for den ufattelige ære, det var at blive portrætteret af en god ven, nemlig Per Linnemann-Schmidt. Østergaard takkede også for den opbakning og støtte, han i sit arbejde havde følt fra Soransk Samfund, og som han (lidt for beskedent, ikke, ref.) mente var grunden, hvis noget i hans tid på skolen var lykkedes.

9. Eventuelt

Under dette punkt reklameredes kraftigt for en planlagt tur til Sorø og omegn den 13.6.

Dirigenten hævdede herefter generalforsamlingen, idet han takkede for den smukke måde, forsamlingen havde gjort ham hvervet let på.

Som dirigent: *Svend Clausen*.
Som referent: *Bodil Wille Møller*.

Efter generalforsamlingen hengav man sig til bordets glæder. Her talte redaktør *Jørgen Ginnerup* fra *Berlingske Tidende* om *Pressen*.

Soranske dødsfald

WERNER BOESGAARD (S 25)

11. september 1906–december 1980

OVE DAMGAARD NIELSEN (1933)

22. juli 1919–2. maj 1981

LIS HOOGE HANSEN (S 49)

3. august 1931–april 1981

Skal du studere i Aarhus?

Fru Astrid Jensens mindeværelse. Kollegium 5 nr. 198 tildeles fortrinnsvis en soraner.

Prøv det!

Soranere i Middelhavet

Redaktionen har opfordret adjunkt Olav Nygaard, Sorø Akademis Skole, til at fortælle om et enestående krydstogt med et stort sejl-skib i Middelhavet til sommer, vel vidende, at det kunne ende med en støtteanmodning!

I december 1980 kom jeg i forbindelse med skolerejseovervejelser til at tænke på, at man måske ved at tilbyde at leje et helt sejl-skib kunne opnå særlige fordele, f. eks. med hensyn til rute, tidspunkter og, selvfølgelig, pris.

En (uforpligtende) forespørgsel her på skolen viste interesse for projektet fra ikke mindre end 118 elever, og det eneste mulige skib i den størrelsesorden var det norske »Sørlandet« af Kristianssand. Dette skibs ledelse blev imidlertid ved med at udsætte afgørelsen, fordi man måske kunne få et bedre tilbud fra anden side, og jeg prøvede derfor at finde to mindre skibe, som kunne følges ad. Dette kunne dog ikke arrangeres inden for rimelig tid, så jeg måtte tilsidst arbejde ud fra formelen: Et skib – to togter.

Efter at have været i kontakt med ikke mindre end seks forskellige skibe af stærkt varierende egnethed, endte jeg med den smukke lille skonnertbrig »Eye of the Wind«, som med 18 elevpladser og to voksenkahytter var villig til at gå ind i nærmere forhandlinger.

En 20-dages tur, hvoraf de 16 i vandet, ville imidlertid koste ca. 8.000,- kr. pr. elev: Den 21. marts måtte jeg derfor på et møde meddele eleverne, at planerne ikke kunne gennemføres på grund af det høje prisniveau.

Tre dage senere hørte jeg om et skib med 31 pladser, som for et filmselskabs reg-

ning var blevet rigget op som te-clipper (a la Cutty Sark – se ill.) til indspilning af en film, »Tai Pan«. Da optagelserne imidlertid var blevet forsinket, kunne dette skib lejes for en mere overkommelig pris, end det ellers ville være muligt. Skibet er i øvrigt en rigtig »superstar«; det har en vigtig rolle i følgende film: Darwins Rejse, Onedin-linien, Poldark, Dracula, Robinson Crusoe, Skatteøen og nu Tai Pan.

Dette var et enestående tilbud, som kun havde den hage, at jeg fik 10 dage til at beslutte mig, men på de ti dage lykkedes det kun at få 34 faste tilmeldinger, skønt turen trods alt ville komme til at koste mellem 4000 og 4500 kr., som er mange penge at skaffe for en skoleelev med så kort varsel. I turen deltager 29 nuværende elever fra S.A.S. (heraf 16 alumner) og 4 gamle elever (heraf 2 tidl. alumner).

Det færdige program for turen, der varer 18 dage ialt, ser således ud:

Der startes fra Næstved den 13. juli. Her tager vi Pariserekspressen. I Paris venter en engelsk dobbeltdækkerbus på os (bussen har toilet og køkken indlagt), og i den kører vi til Porto Fino, nær Genoa på Italiens riviera.

Her, i havnen, ligger det fuldriggede clipper-skib, som vi skal bemane. Undervejs i bussen er vi ved hjælp af lysbilleder, film og tegninger blevet instrueret i skibets i rigning og anvendelse, og vi sætter derfor straks sejl mod syd.

Ruten går langs vestkysten af Italien ned til Napoli og Capri, hvor der gøres ophold i ca. 2 dage. Herefter mod nordvest ind mellem Sardinien og Korsika (hvis vinden er god, passerer vi på vejen de Lipariske Øer). Endelig ankommer vi den 28. i Marseille.

Der regnes med mulighed for besøg i Pompeji eller Herculaneum og sandsynligvis også enten Vesuv eller den blå grotte (Capri) – vi bestemmer i og for sig selv; kun tiden spiller ind.

I Marseille venter bussen os og bringer os tilbage til Paris, hvor toget er klar til at befordre os til Næstved, hvor vi ankommer den 30 juli.

Der er en fast besætning ombord på skibet, således at det sikkerhedsmæssige er i orden.

I forbindelse med filmsoptagelserne er skibet i øvrigt blevet bestykt med et antal kanoner, og vi vil få lejlighed til at lære at skyde med dem.

Det er således et eventyrligt og (i mange henseender) usædvanligt projekt, som desværre ligger i den dyre ende for unge mennesker. Jeg har derfor forsøgt at skaffe støtte i forskellige institutioner, men medens velviljen har været stor, har det knebet med praktiske udslag af den! Kun Faxe-Bryggerierne har hidtil ønsket at hjælpe os, og det er blevet til løftet om et parti Koralvand og nogle T-shirts m.m. Det er jeg meget glad

for, men det nedbringer jo ikke prisen for eleverne, og derfor er jeg så skamløs at spørge medlemmerne af Soransk Samfund, om man her kunne se en mulighed for at glæde eleverne fra Sorø Akademis Skole?

Det kan lade sig gøre ved at indsende et beløb (stort eller lille) på giro 4 27 99 80 (adj. Olav Nygaard, Akademigrunden 10, 1., 4180 Sorø), mærket »Middelhav«.

Olav Nygaard.

Runde fødselsdage i juni juli august

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i juni 1981:

2. Civilingeniør Magnus Hvalsøe Olsen (f. 1901), Ved Fortunen 1, 2800 Lyngby.
7. Cand. jur. Bent Mejdling (f. 1921), Ravnstrup Hovedgård, Ålhusvej 18, Ravnstrup, 4160 Herlufmagle.
9. Hovedkasserer Einar Nielsen (f. 1901), Storgade 24, 4180 Sorø.
10. Arkitekt Niels Jacob Schaldemose (f. 1921), Bredager 120, 2650 Hvidovre.
12. Civilingeniør Agner Helweg-Larsen (f. 1921), Hotel Constantia, Strandvejen 231, 2920 Charlottenlund.
13. Major Svend K. Hermansen (f. 1931), Ny Vestergårdsvej 12, 3500 Værløse.
19. Reklamechef Ole Worm Borch (f. 1921), Hovedvejen 70, 7790 Hvidbjerg.
26. Civilingeniør Henning Mac (f. 1921), Admiralgade 19, 2., 1066 København K.
27. Fru Lisbeth Pedersen, f. Raaschou-Nielsen (1906), Søndergade 17, 4180 Sorø.
28. Redaktør Ernst Aug. Mentze (f. 1896), »Gule Hus«, Bakkegårdsvej 1, Tystrup, 4250 Fuglebjerg.

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i juli 1981.

9. Røntgenoverlæge Karl Schultz-Møller (f. 1906), Kastanievej 9, 1876 København V.
9. Manager Haakon Hagen Ipsen (f. 1911), 10642 (or 19624) River Drive, Bothell, 98011 Washington, USA.
9. Bankdirektør Preben Sander (f. 1921), Enebærvej 8, 4690 Haslev.
10. Fabrikant Richard Zachø Sparre-Petersen (f. 1911), sidste adr.: Bøgesø, 4731 Brandelev.
11. Tandlæge Ole Ravnsgaard Nielsen (f. 1911), Vendersgade 26, 2., 7000 Fredericia.
12. Arkitekt Svend Friis (f. 1906), Rymarksvej 72, 2900 Hellerup.
13. Journalist Frits Andersen (f. 1896), Havnevej 7, 4760 Vordingborg.
14. Autoforhandler, ing. C. Helge Christiansen (f. 1921), Amager Strandvej 196, 2300 København S.

15. Vognmand Erik Petersen (f. 1911), Parnasgården, 4180 Sorø.
15. Professor, dr. phil. Peder Jan Zwergius Estrup (f. 1931), Department of Physics and Chemistry, Brown University, Providence, Rhode Island, USA.
15. Overlæge Erik Hammerich Damm (f. 1921), Parkvej 103, 6700 Esbjerg.
17. Kommandør Peter Jensen (f. 1891), Hakonsvej 8 A, 2880 Bagsværd.
17. Overlæge Erik W. Michelsen (f. 1921), 4407 Bluff Street, Bakersfield, California, USA.
18. Advokat Hans Suurballe Jensen (f. 1921), sidste adr.: 7620 Lemvig.
25. Advokat Jørgen Bojesen (f. 1931), Kulsviervænget 7, 2800 Lyngby.
27. Grosserer Asger K. Hansen (f. 1911), Kronprinsessegade 8, 2., 1306 København K.
27. Benzinførhandler Svend Petersen (f. -31), Solvej 11, 2840 Holte.

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i august 1981:

4. Apoteker Ole Stahl (f. 1931), Odinsvej 20, 4180 Sorø.
4. Kontorchef Carl C. Hanson (f. 1931), Ålholmparken 4, vej 3, 3400 Hillerød.
5. Læge Harald Understrup (f. 1931), Skanderborgvej 161, 8260 Viby J.
7. Fru Karen Hee (f. 1891), 4871 Horbelev.
9. Lektor Luja Balslev (f. 1901), Storgade 9, 4180 Sorø.
9. Overlæge, dr. med. Svend Aage Christensen (f. 1906), Lille Thorum, 7870 Roslev.
9. Professor, dr. phil. Henning Fenger (f. 1921), Aagaarden, Haurum, 8762 Flemming.
12. Læge Peder Johs. Poulsen (f. 1906), Bregninge, 5970 Ærøskøbing.
15. Salgschef Kaj Martin Hansen (f. 1906), Torvegade 30, 4200 Slagelse.
15. Organist, mag. art. Finn Viderø (f. 1906), Duevej 25, 2000 København F.
16. Direktør, civilingeniør Kristian Kristiansen (f. 1901), Godthåbsvej 119, 4., 2000 København F.
18. Direktør Henri Arthur Brincker (f. 1906), Svalevej 35, 2900 Hellerup.
19. Godsejer Johan Fr. Bøttger (f. 1911), Dragsholm, 4534 Hørve.
20. Økonomiinspektør Erik Darsø (f. 1906), Agervang 86, 2800 Lyngby.
20. Herreekviperingshandler Ewald Eliasen (f. 1911), Bøllingsvej 43, 4100 Ringsted.
22. Fuldmægtig Kaj Bjerrum (f. 1906), Normasvej 37, 2500 Valby.
29. Forstander Nic. Thron (f. 1906), Marseelis Boulevard 38-40-1001, 8000 Århus C.

Min soranske ungdom

af *Andreas Villiam Christensen*, der tog præliminæreksamen fra Sorø Akademis Skole 1902. Han er født 12. oktober 1885 i Tølløse, Holbæk amt, søn af slotsgartner Christian Vilhelm Christensen (død 1921) og Marie Sofie Poulsen (død 1937). Gift 1919 med Vilhelmina Christine Koch fra København, død 1947. Han døde den 10. september 1960 i København.

A. Kann Rasmussen (S 22) har overladt Soransk Samfunds Arkiv et maskinskrevet eksemplar af Villiam Christensens erindringer i april 1981, hvoraf Sorøafsnittet meddeles her med enkelte rettelser. Om de omtalte lærere se lærerafsnittet forrest i Soranerbiografier 1901-60. *Red.*

Hvorledes det blev bestemt, at jeg skulle gå i skole på Sorø Akademi, ved jeg ikke. Men det blev altså bestemt. Atter her var det gamle tante Augusta, som havde forbindelserne. Hun havde en ungdomsveninde, som var gift med en af byens større købmænd, hvor jeg skulle indlogeres det første år, tillige med 3 brødre Lützen, sønner af godsforvalteren på Holsteinsborg. En dag medio august 1897 startede hele familien i en lukket karet for at aflevere den håbefulde pøde i Sorø.

Det må have været en søndag, rejsen foretoges, den var lang og besværlig, da der var ca. 45 kilometer at køre, hvorfor der blev bedet i en kro undervejs, således at hestene kunne få et tiltrængt pusterum. Jeg husker også, at fader aflagde et besøg sammen med mig hos en forhenværende gartner Jensen, der nu levede som particulier i Sorøs udkant i et meget gammelt landligt hus med stråtag. Der var for så vidt plads nok i huset, men det var gammelt og skummelt. Gartner Jensen havde været gartner på Tølløse før fader, derfra bekendtskabet. Huset udviste 2 sønner, der kun var halvbrødre, dog så nær, som man kan komme det, idet faderen havde været gift med 2 søstre. Disse 2 brødre var som hund og kat., både åndeligt og legemligt, og forligtes meget dårligt. De var begge noget ældre end jeg, men jeg skulle introduceres for at have et sted, hvor jeg af og til kunne ty hen om søndagen, thi jeg kendte jo ikke et eneste menneske i byen, og når man kun er 11½ år, er det jo ikke så lige straks at slippe mors skørter.

Hos købmand Poulsen, hvor jeg blev indlogeret på et loftsværelse med skrå vægge, hvor rotterne morede sig med at rutche ned, var der just ikke hyggeligt, tilmed da en lang, skummel gang skulle passeres for at nå værelset. Familien Poulsen var ret stor, da der var 6 børn, der ganske vist alle var voksne. To af døtrene hjalp os drenge med lektierne. I butikken var det os forbudt at komme af hensyn til kunderne, men ikke desto mindre aflagde vi jo af og til besøg der. Købmandsgården var ikke af største format, men der

(fortsætter i næste nr.)

Memo

I juni er der ingen frokosttaler, ejheller i juli og august, men *frokost er der den 4. juni, den 2. juli og den 6. august kl. 12,15.*

I september kommer Inger Margit Salling og taler om sit arbejde i FDB's prøvekøkken, og i oktober borgmester Ib Juhl, der taler om kollektive trafikals vilkår i fremtiden.

Cricketklubben »Soranerne«

Træning på Gentofte stadion, Ved Stadion, hver tirsdag og torsdag fra kl. ca. 17,30.

Indmeldelse til Frits Krog-Meyer, Frederik VI Alle 12 st., th., 2000 Kbh. F. 01 - 34 52 36 eller 01 - 13 80 88.

MEDLEMSKONTINGENTET

er af bestyrelsen fastsat til 65 kr. for året 1981. For juniormedlemmer fra og med årgang 1974 samt for medlemmer, der er fyldt 67 år, dog kun 30 kr. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse herom gives til:

SORANSK SAMFUND: Kassereren

Civilingeniør S. Kamman
Tobakvej 10 2880 Søborg
(01) 69 11 44
Postgiro 4 00 17 10

BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Sverige, Finland og på Island fremsendes fortrykte girokort. Medlemmer bosat i det øvrige udland, bedes tilsende os en check trukket på en dansk bank og lydende på danske kroner (det koster ellers samfundet d. kr. 20,00 at indløse en check). Denne indbetaling må gerne komme kassereren i hænde uden yderligere opfordring, hvorved Samfundet sparer tid og penge til opkrævning.

HENVENDELSER vedrørende:

SORANSK SAMFUND stiles til:

Overlæge Palle Taarnhøj
(Soransk Samfunds formand)
Københavns Amts Sygehus
2600 Glostrup
(02) 96 43 33, lokal 476

Næstformand, lektor mag. art. Thyge Winther-Jensen
Brogården, Lønholt
3480 Fredensborg
(01) 13 51 05, (02) 19 21 35

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.
(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS
(03) 63 05 75

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK

Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG

Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.

Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Blegdamsvej 28
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

**H. C. Bjødstrup
Jensen**

Urmager & Optiker

St. Kongensgade 32
1264 København K
Telf. 15 18 21

Grundlagt 1821

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler
NIELS THIELE

Automobiler
STENLØSE
Tlf. (02) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

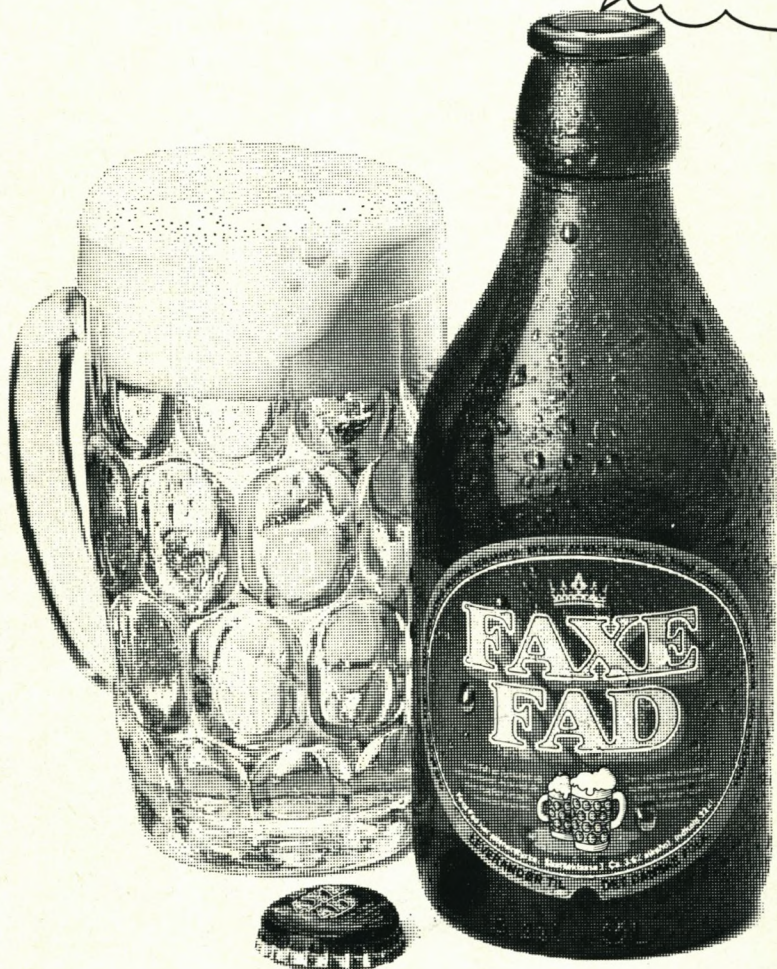
TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

Hvorfor nøjes med en almindelig pilsner, når du kan få en Faxe Fad til samme pris.

JEG ER
UPASTEURISERET.

Samme mængde og styrke som
almindelig pilsner-og samme upasteuriserede
kvalitet som Faxe Fad på dåse.

FAXE
BRYGGERI

-leverandør til det danske folk.